

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare odată în săptămână: DUMINECA

<p>Prețul Abonamentului:</p> <p>Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. pe 1/2 an 2 „ 50 „ „ România și străinătate pe an . 14 franci pe 1/2 an 7 „</p>	<p>Prețul inserțiilor:</p> <p>Pentru publicații oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 8 fl., până la 200 de cuvinte, 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Corespondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“; eară banii de prenumerațiune și inserțiuni la</p> <p>ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș</p>
--	--	--

Biserica Sântul Ioan din Caransebeș

De câte ori am întrebat pe vre-un locuitoriu din Caransebeș, dacă există vre-o tradiție referitoare la vechimea bisericii Sântului Ioan din cimiteriu numită în graiul poporului scurt „Biserica de sus“ sau „Biserica din deal“ totdeauna am primit răspunsul, că ia ar fi cu mult mai veche de cât biserica Sântului George adică Biserica catedrală. Știind că părinții noștri aveau obiceiul a notifica evenimentele mai însemnate în cărțile și matriculele bisericești am cercetat din îndemnul și cu ajutorul Prea Onoratului Domn protopop Andreiu Ghidiu matriculele cele mai vechi ale orașului Caransebeș și am aflat pe o pagină a matriculelor morților din anul 1778 o notiță scrisă în limba slavă de preotul de atunci Teodor Ilieviciu, care notiță este următoarea:

Românește:

În anul 1781 în luna lui Mai în 11-lea în Caransebeș a slujit cu mine Constantin Athanasieviciu, protopresbiterul Logojului, Damaschin Ghina parohul Logojului, Novac și Teodor Ilieviciu, parohi în Caransebeș în prima a noaua lună clădindu-se de nou biserica din piatră și din cărămidă. În prestol s-au așezat moaștele sântilor mucenicilor ale voevodului Lazar, ale lui Procopie Emiliau în jertfelnic dând și antimis nou, comun. Toată biserica s-a rădicat cu osteneala și spesele locuitorilor de acolo drept credincioși de legea grecească răsăriteană, adică cu spese comune, menindu-se nașterii Sântului Ioan Botezătoziul aproape de biserica cea veche de lemn fiind acolo o mulțime de popor și toată ceata preoțască din acest protopopiat. Vichentie Popoviciu smeritul episcop al Caransebeșului și Vêrșetului și am scris aceasta eu Teodor Ilieviciu paroh din Caransebeș spre eternă amintire.

Анго 781. Мѣа Маѣа 11. у Карансебеш. Сомяом служивше Константин Атанасіевѣкъ протопр. логожскіи, Дамаскин Гина парох логожскіи, Новак

и Теодор Илѣвѣкъ парох карансебешскіи. Перво Теветих Ново сози, дѣлѣно церковь од камена и цигле, у Престолу положили мощи сѣмь мучениковъ княза Лазара, Прокопѣи, Емилиана у Ара. дадох и нов Антимис ощен. Сѣа церковь дѣлѣнута трѣдо и Иждивениемъ тамошни житель православнихъ хртѣан Гречеснаго закона Восточниа церкви, есть ощенѣи Воимѣа Иоанна крестителя честнаго его Рождества, Близу старѣа церкви дрвеніе тамо бысть множество народа и цѣли сщестество того протоприата. Выселити Поповѣкъ смиреннѣи епкопъ карансебатскіи и врѣмѣскіи, и писавъ азъ Теодоръ Илѣвѣкъ парох карансебешскіи. За свѣчѣи спомен.

Din această notiță reese că moaștele s-au așezat sau în anul 1. Septembrie 1780, sau în 1. Maiu 1781, după cum socotim sau după călindariul laic sau după cel bisericesc, căci după călindariul laic luna a 9-a când se zice că s'au așezat moaștele este luna lui Septembrie iar după cel bisericesc este luna lui Maiu. Considerând, că în cazul de față este vorba de un act religios, putem afirma, că sub a 9-a lună e a să înțelege luna lui Maiu, a 9-a lună a anului bisericesc, care se începe cu 1. Septembrie. Această aserțiune se întărește și prin însuși datul notiței. Notița s-a făcut la 11 Maiu. E mai verosimil, că notița s'a făcut cu 10 zile după actul săvârșit decât că s'a făcut cu 9 luni după acesta, așa că numai anul 1781 poate fi anul în care s'a terminat biserica.

De altcăm notița de față scrisă de parohul Ilieviciu nu e altceva decât o copie a actului episcopese referitoriu la clădirea bisericii, deoarece din jos, sub text se află numele episcopului Vichentie Popoviciu, scris cu litere mai mari și mai rari. Se vede, că la decopiere s-a imitat subscrierea episcopului.

Din textul copiei mai aflăm și că biserica s'a clădit din piatră și din cărămidă aproape de biserica cea veche de lemn. Urmelile acestei biserici se

véd și azi spre răsărit de biserica de acum, fiind aci pământul mai redicat. În locul, unde a fost altariul acestei biserici se află redicată crucea numită de Sebeșeni „a lui Răbăgia“, care în partea sa de către răsărit are icoana nașterii sântului Ioan Botezătorul, adică icoana hramului bisericii. Sub această icoană se află o inscripție aproape de tot ștearsă și neligibilă, care de sigur s-a scris cu scopul de a spune cetitorului pentru ce*) și de cine s-a redicat crucea.

Dintre clopotele, cari se află azi în turnul bisericii sântului Ioan numai unul este mai vechiu decât biserica de acum. Acesta se vede că s'a mutat din biserica cea veche de lemn în biserica de acum pentru ca să plângă și azi cu glas doios credincioșii fi ai bisericii, cari se duc spre odichna eternă la strămoșii lor. În privința bisericii cei vechi despre care nu avem date positive ci numai combinațiuni vom scria altădată.

Iosif Bălan.

In ajunul luptei

Apelul contelui Zichy, de care am vorbit în Nr. trecut.

În 25 a luni curente va pertracta comisiunea de trei a casei magnaților proiecte de lege religioasă votate de casa deputaților.

Aceste proiecte în multe privințe stau în contrast cu religioasa creștină, ear din punct de vedere politic sunt periculoase chiar, pentru că periclitează religiozitatea și moralitatea și siguranța referințelor de drept.

Știind ce conțin, văzând ce rezultat pot da aceste proiecte: așa, precum ni se prezintă, *nu le putem nici vota, nici ajuta la izbândă prin abținerea noastră.*

Poate-se oare un creștin împăca cu gândul, ca să se enunțe: creștinul poate înceta de a fi creștin? Aceasta în sine e ceva imposibil. Dar' se poate întâmpla, că lăpădându-se cinneva de Cristosul creștin, ajunge între necreștini ori se declară de inconfesional. Și noi se putem legaliza așa ceva, se-i putem pregăti calea? Băiatul botezat deja se-l eschidem din creștinism, eventual contra aplecării sale? Va fi aceasta lege creștină?

Și numai pentru ca taina căsătoriei să se descreștinească facem lege cu privire la purtarea matriculelor, pre când aceea plătită, cu bani scumpi, între împrejurările actuale abia cu siguranță problematică ni-ar putea servi?

*) Este cunoscut, că dacă se părăsește o biserică, în locul unde a stat prestolul în altariu se redică o cruce, pentru ca acel loc sănt să nu se profaneze. Biserica de acum s'a zugrăvit la anul 1787 precum ne spune inscripția ce se află d-asupra de strana dreaptă. Pictura a fost rău stricată în ultimul războiu turcesc purtat în contra monarhiei noastre la anul 1788, când după tradiție sântul Iacăș a fost prefăcut în staul pentru caii barbarilor musulmani. Aceasta ne-o spune inscripția care se află d-asupra de strana stângă. Tot aceasta inscripție ne mai spune, că în anul 1808, pictura stricată s'a restaurat prin Stancoviciu strămoșul neguțătorului din Caransebeș Alesandru Stancoviciu.

Dar aceste proiecte nu numai în urmarea *junctivului*, ci și din punctul de vedere al conexiunii lor externe și interne stau strins legate una de alta. Cel ce nu voiește una nu poate vota nici celealalte; cel ce a crezut de inoportună pe cea dintâiu, acestea eo ipso le combate; cine a crezut acceptabilă legea căsătoriei, totuș la acestea în forma lor actuală nu va putea adera.

S'ar putea și ar trebui să mai observ multe de toate, dacă publicistica nu le-ar fi discutat deja pe larg. Dar' asupra celor de mai sus am crezut, că de astădată pot atrage atențiunea cu toată rezoluțiunea, pentru ca *nici din partea mea* să nu se fi neglijat nimic ce ar putea îndepărta pericolul.*

Sinceritatea

Cel mai mare defect al copiilor este minciuna; aceasta pune mare piedecă educațiunii lor.

În general copii nu mint de plăcere; însă se poate, ca ei să se deprindă cu această deplorabilă manie din cauza unei imaginațiuni neregulate.

Minciuna propriu zisă este un mare viciu, care duce la toate celelalte. S'o combatem din toate puterile noastre, dar fără a slăbi prin exagerațiune efectul vorbelor noastre. Se nu zicem copiilor, după cum reu să obicnuiește, *că cel ce minte este, ca și cel ce fură.* Mai întâiu, căci aceasta, cam bine știm, nu este adevărat; copilul, care pentru a scăpa de pedeapsă, spune că și-a uitat tema acasă, nu poate fi pus de sigur pe acea treaptă, ca un hoț. Când vorbim astfel copilul nu ne crede și nici că poate să ne creadă.

În fine oroarea, ce trebuie să inspire hoțul, se slăbește neapărat prin această comparațiune imprudentă.

Să lăsăm deci lucrurile așa cum sunt: să nu cităm, relativ la minciună, nici pe hoț, nici pe omoritoriu, dar să arătăm cum o greșală mică în principiul său și periculoasă în urmările sale, desonorează pe cel ce o făptuește și-l împedecă de-a mai fi crezut, chiar când spune adevărul.

Să ne silim a deprinde pe copii cu sinceritatea; fără aceasta o bună educațiune devine imposibilă. Căci cum vom putea conduce cu succes, ceea ce nu putem cunoaște? Și cum vom putea cunoaște pe cel ce ne minte?

În general copii recurg la minciună pentru a-și ascunde greșelele, neștiința, relele intențiuni și pentru a dobândi ceea ce sunt siliți să facă.

Sunt două feluri de minciuni: una se rapoartă la trecut, când cine-va neagă, că n'a făcut, ceea-ce a făcut, sau când afirmă, ca a făcut ceea-ce n'a făcut; alta se rapoartă la viitoriu, când cine-va promite, ceea-ce n'are de gând să țină.

Minciuna, care se rapoartă la viitoriu, din nefericire destul de comună la oameni, este rară la

copii, de oare-ce când aceștia nu-și țin promisiunile o fac din ușurătate, din uitare etc. . .

Când ei au promis erau siguri, că vor îndeplini făgăduiala, prin urmare erau sinceri. Dacă însă nu-și îndeplinesc promisiunile, aceasta o fac din cauze independente de voința lor. Ei n'au în general decât o idee foarte vagă de pedecile ce se pot ivi la îndeplinirea unei promisiuni. Judecata lor încă puțin formată, abia le ajunge pentru trebuințele prezentului: cum ar putea ca să-i lumineze asupra viitoriului?

Aceasta n'o înțeleg atâți părinți imprudenți, cari cer necontenit promisiuni dela un copil. În loc de a lucra cu firmitate și de a veghea serios, ca greșala să nu se mai repească, le place mai bine a cere promisiuni, pe cari copilul nu i-le poate refuza, pe cari i-le dă bucuros numai să scape de încurcătură, dar cari vor fi uitate peste câte-va zile. Astfel că părinții nu fac altceva decât schimbă cu copiii un *potop de vorbe nefolositoare*.

Nu se vede în fine, că copiii contractează fustea deprindere de a promite, fără a-și ține cuvântul.

Nu vom imita pe acești părinți imprudenți; nu vom cere promisiuni, decât dela elevii, cari pot înțelege importanța lor. Dacă nu le îndeplinesc, se nu-i facem mincinoși, căci nu trebuie a da unei slăbiciuni numele de vițiu.

E mare greșală de a ne purta cu un copil, cum ne-am purta cu un om mare și de a-i zice: „Mi-ai dat cuvântul, m'am basat pe el.“ Copilul încă nu pricepe, ce va să zică cuvânt de onoare. Nu voi să zic, că ar trebui să nu cerem nici odată promisiuni dela un copil; amint-se numai, că nu e bine de a usa de aceasta, decât în rare ocazii, cu multe precauțiuni, fără a numi mincinos pe copilul, care și uită promisiunile.

Nu cred, că s'ar afla vre-un învățătoriu, care ar permite unui elev, să întrebuițeze cuvântul „*ve jur*.“

Să revenim asupra minciunii propriu zise, adică la aceea, care consistă în a vorbi contra verității lucrurilor.

Un elev crede, că poate fi sculțat, dacă mințind înlătură neplăcutile urmări ale unei greșeli, ba chiar simte în sine și o mulțumire oare-care, ca un triumf obținut de dibăcie contra forței.

Câte-odată se formează între elevii un fel de ligă, cu scop de a ascunde învățătorului adevărul; în atare caz minciuna devine un calcul premeditat. Ei se unesc de a face ceea-ce știu, că este rău, și plănuiesc de mai înainte ce să spună, spre a scăpa de pedeapsă, preparând răspunsuri la ori-ce întrebări li s'ar face. Cei mai buni elevii intră în această asociațiune.

Așa sunt copiii. Prin urmare este de cea mai importanță de a împedea o atare deprindere și de a preveni minciuna.

În adevăr nimic nu încuragiază pe mincinos ca isbânda. De aceea să veghem, ca nici un mincinos să nu se afle în clasă fără a fi descoperit și pedepsit; pentru aceasta să supraveghem neîncetat și să întretinem bune relațiuni cu părinții elevilor, căci prin părinți putem afla purtarea elevilor. În adevăr copiii nu știu să-și ascundă greșelile către toți; ei le istorisesc fraților, surorilor și chiar părinților; având relațiuni cu părinții lesne cunoaștem conduita fiilor lor.

În această privință însă trebuie să fim foarte prudenți, spre a nu induce pre elevii să mintă.

Să ne păzim de a întreba pe un elev cu un ton aspru, așa ca să se teamă de a-și mărturisi greșeala.

Cestiuni neașteptate, un aer sever, o voce amenințătoare dau adeseori naștere unei minciuni, care aduce după sine altele.

Sunt multe cazuri, în cari nu putem descoperi adevărul, decât recurgând la sinceritatea elevilor.

Ce trebuie să facem atunci?

Impunitatea este un mare rău, dar minciuna este un rău și mai mare și cred, că dacă n'avem siguranța de a obține răspunsuri sincere, ar fi mai bine de a nu mai cerceta. Sunt ocazii în cari această rezervă ne va costa mult; dar dacă nu vom avea puterea să ni-o impunem, vom împinge însuși pe elevii să mintă, fără a obține, ceea-ce voim.

Ei mai bine în atari cazuri să ascundem slăbiciunea noastră, căci din cauza sburdălniciei, caracteristică acestei etăți, adevărul ne va veni mai curând, sau mai târziu.

Când un elev ne spune sincer greșala sa, nu trebuie a-l pedepsi, observând însă, ca nu cumva această indulgență să încurageze pe copil, spre a comite alte greșeli.

Sre a preveni minciuna, trebuie să inspirăm copiilor încredere. Dacă ei sunt convinși cu dreptate, de fidelitatea promisiunilor noastre, de părinteasca indulgență, de dorința de a-i cruța de pedeapsă și în acelaș timp de nestrămutata noastră supraveghere și de zelul nostru inteligent pentru a descoperi adevărul; în fine dacă vom observa și regulile, despre care am vorbit, minciuna va fi foarte rară în clasa noastră, și poate chiar cu totul necunoscută.

Din „Sfaturi cum să se conducă o școală“, de I. I. Ghibulescu.

Tata și fiul

A fost odată un om avut, tare avut de ti mersese vestea în șapte sate, și omul acela era român. Precât era dânsul de avut pre atâta era și de pățit, căci umblase multă lume, și trecuse prin multe bune și rele, până ce își stăcise averea, dela părinții lui nu moștenise nimic fiind foarte săraci; și omul nostru avea un fecior care era tată-so în tâlpi. Îmbătrânise acum bietul om, că așa e făcut omul să treacă în cealaltă lume când îi vine

ciasul — și sîmțînd el, că i-o ajuns vremea să moară, chemă pre fiul său la sine, și-i zise: „fiule! despre traiul vieții tale nu mă îndoiesc, că nu va fi cuvincios, pentru că cunoscîndu-ți purtarea de până acuma, cred că aceea și de aici înainte va fi tot așa, dar la trei lucruri am să te fac băgătoriu de samă înainte, de a răposa, și îți zic, ba îți poruncesc, ca să le țini cât vei trăi. Acestea sînt: 1) în muere să nu te încrezi, 2) cu domni să nu te tragi la judecată, 3) să nu-ți căștigi frați de cruce.*) Abia grăi aceste cuvinte bătrînul tată, apoi închise ochii și muri.

Să puse acum fiul și-l îngropă cu toată cinstea, ce i-să cuvine unui creștin, și după ce să văzu singur să pusă la plîns, și plîns foarte mult, căci vezi bine gîndia bietul om, că cum o să poată isprăvi el acum toate lucrurile singur, precînd mai nainte cu tatăl său la oaltă abia le putea implini. Dar' dela o vreme încetă de plîns, căci își aduse aminte, că lacrimile nu o să-l ducă departe, ci mai bine o fi să-și caute el o nevestă, cu care să împartă grijele și lucrul.

Abia i-să născu cugetul acesta, și el de loc îl și pusă la capăt, însurându-se cu o fată din sat asemenea de oameni buni și avuți. Trăiră ei cât trăiră în tîenă și fără a zice unul altuia nici o vorbă pre dos, când odată îi pică în minte bărbatului vorba tatălui său de pre patul morții: în muere să nu te încrezi! Oare să pună el la probă pre muerea sa? Și cum, pre ce cale? Îi pică în minte că un domn din orașul vecin remase datoriu tatălui său o sumă de 200 fl. Să dusă la el să ceară banii. Domnul însă a fost așa de cu omenie de nu recunoștea acea datorie, zicînd că s'a împăcat cu bătrînul înainte de a muri. De și feciorul bătrînului știa bine, că banii nu sunt plătiți, în lipsă de obligațiune și de martori nu a avut ce să-i facă ci a trebuit să fie mulțămît cu aceea, că banii sunt plătiți. Dar' în inima și în capul lui alte planuri erau croite.

Domnul acela avea un fecioraș, care îmbla la școli în alt oraș. Omul nostru să luă pre drum până la orașul acela, acolo să dusă ată la feciorul Domnului, îl luă cu sine și-l dusă în alt oraș foarte îndepărtat și aci îl așeză la școală pre cheltueala sa, lasând vorbă la profesori, ca să nu dee slobozenie copilului să serie acasă, ci dacă va fi ceva primejdie să-i serie profesorii lui, și el va veni deloc la copil, căci copilul e al său.

Vine apoi omul acasă, cam turburat și mînios și începe a să șterge pre mîni și îmbrăcăminte, și începe a să răsti pre muere, să-i aducă apă să se spele, să-i aducă alte îmbrăcăminte, — iar cele de pre el să le arunce în foc, pentru că-'s pline de sânge fiind că a omorît feciorul Domnului cutare, pentru că nu i-a plătit datoria. Biata muieră stătea încremenită, și nu să putea mișca din loc auzind astfel de lucruri groaznice, dar bărbatul făcîndu-se că i-e grabă, să răsti de nou pre muere să-i aducă cele cerute: ba merse așa de departe de în mînia lui prefăcută de trasă muerei doauă palme de-i săriră stele

*) Sfaturile acestea — după alți povestitori — sînt: 1) Să nu-ți spuni toate tainele muierii, 2) să nu-ți bagi în brînză cu Domni, 3) să nu-ți iai copil de suflet. — *Red.*

verzi din ochi! Muierii nu-i trebui mai mult. I-să deslegă limba și începu a-i umbla ca o meliță. — Ce? Tu cutezi să dai în mine, tu ucigașule! las' că-ți arăt eu așa ca o muere proastă cum sînt, îți arăt eu îndată, — și să dusă muerea ată la Domnul din oraș și-i spusă ca bărbatul ei i-a omorît copilul. Domnul iute prinse caii la căruță și plecă să-și vadă copilul. Dar copilul nu era nicăiri. Nu e dară altcum decăt așa că l'a omorît blăstămatorul de Român. Merge dară deadreptu la judecatorie și face arătare despre cea ce i-s'a întîmplat. Trag la lege pre omul nostru, ca să-și dea sama de faptele lui, și în urma judecătoriei aduc sentința de moarte asupra lui. Și nu putuse să aducă altă sentință, pentru că omul nu a tăgaduit nimica, ci a spus că el a omorît pre feciorașul Domnului din pricina, că acesta nu a voit să-i plătească o datorie de 200 fl.

A venit apoi și muerea omului, carea a mărturisit, că a văzut cu ochii cum a venit bărbatul ei acasă plin de sânge pre îmbrăcăminte, ba a văzut și cuțitul cu care a străpuns păgînul acesta pe bietul coconăș. Judecătoria a zis, că omul să moară de sabie, să i-se tae capul și s'a fost hotărît și ziua în care să se îndeplinească sentința adusă. Omul nostru avea și un frate de cruce, care căpătase slobozenie în ziua din urmă să vorbească cu cel din temniță, — și omul nostru voia să pună acuma la probă și pe frate-s'o de cruce. Când îl văzu începu a plînge. — Taci nu plînge, începu al mîngăia frate-so de cruce, — dacă ai avut tăria să faci fapta aceasta, trebuie să aibi tărie și de a suferi pedeapsa pentru ea! — Ce! și tu crezi, că am făcut eu fapta aceasta? „De ce să nu cred, când tu ai recunoscut-o, și muieră ta a întărit-o?“

— Așa-i frate, am făcut-o, și nu plîng eu de frica morții, ci de grijă, că nu știu cui să las averea mea! — Cui? cine e mai aproape de tine decăt eu? Așa cred că mie mi să cuvine! — Bine, așa oi și face! — În ziua următoare, ziua hotărîtă să moară omul nostru el spusă Domnilor judecatori și poporului adunat, că averea omului la dorința dînsului va fi a aceluia, care să va afla să-i tae capul cu sabia. Abia să lăți vestea aceasta prin popor și fratele său de cruce fu cel dintăiu, care veni la judecatori și le spusă, că el voește să-i tae capul. Atunci omul nostru îl scuiță în obraz și-i zise: „Pfui! tu om de nimica, câtă lume îi aci adunată și nime nu să află să-mi tae capul, numai tu, om de nimica, tu voești să-mi omori pre fratele tîu de cruce, și cât bine ț-am făcut eu ție știe numai Dumnezeu, dar tu nu-mi vei tăia capul meu, și nici nime altul.“ Și să ceru omul nostru să vorbească cu judecătorii, că mai voește să le spună vr'o două vorbe, — și ajuns în fața lor le spusă, că toată treaba a fost numai o glumă, pentru că copilul Domnului trăește și e în orașul cutare la învățătură. Atunci judecătorii trimiseră numai decăt după copil, și în scurtă vreme fu copilul înaintea judecătorilor, carii l-au predat tatălui lui, întreg și sănătos, iar pre omul nostru îl mîntuiră dela moarte. Înainte însă de ai da drumul din închisoare, îl întrebă judecătorii, că din ce pricină a făcut el gluma aceasta, carea era aproape să-i pună capul? Atunci omul zise: Am voit să văd, că oare a avut tata drept când

mi-a zis cu limbă de moarte că: în muiere se nu mă încred, cu domni se nu mă judec, și se nu-mi câștig frați de cruce! Acuma o știu și pot se dau sfat și altora, ca se se ferească de aceste trei lucruri, că zeu tata adevăr a grăit, când a scos aceste vorbe din gură!" De aici vedem că cât de nimerite și adevărate sânt cuvintele și sfaturile celor bătrâni, se le ascultăm dară totdeauna și se le urmăm, căci după mari pățanii le-au croit acelea bătrânii noștri.

Încălecai pr'un arici ș'o spusei până aici.

Sfaturi

Alegerea vacilor bune de lapte. O vacă bună de lapte trebuie se aibă următoarele semne particulare: capul expresiv ca al cailor de rasă bună, uscat și acoperit cu păr fin, ochi eșiți în afară plini de viață și cu o căntătură cam mândră, coarnea subțiri, grațioase, albe și lucioase; urechile străvezii și mobile; spata scurtă dar pronunțată bine; grumazii mici sau lipsind aproape, pieptul lat, șolduri spațioase și pânțele mare; șelele largi arată, că vaca dă lapte multă vreme, asemenea și structura și conformația spațioasă a șoldurilor și a spatelui fac se se poată presupune o mare cantitate de lapte și o durată lungă a lui; coada lungă, subțire; picioarele scurte, subțiri și tot de-odată nervoase. Înfățișarea generală a animalului se fie mai ușoară și mai grațioasă în părțile din față decât în cele dinapoi, care sunt mai greoaie largi și adânci. Ugerul foarte voluminos, va fi prins la spate între picioare, și sub pânțe se va întinde până aproape de buric; pielea fină, moale și acoperită puțin de păr mătăsoasă; cele patru țite bine depărtate una de alta, vor trebui se fie dezvoltate de ajuns și găurite bine, pentru ca laptele se iasă mai ușor; vinele de pe uger se se vadă se fie multe și încrucișate, cele de pe pânțele bine văzute, groase, duble și undulate, terminându-se într'o gaură, unde degetul se poată se se afunde. Temperamentul general limfatic și fisionomia animalului se arăte blândeta și liniștea. În genere o vacă bună de lapte samănă cu caprele în semnele sale caracteristice prin cantitatea și durata producției de lapte.

Sgărieturile de picici. Foarte adese-ori se întâmplă, ca copii se fie sgăriați de pisici; sgărieturile acestea pot se devină și periculoase, devenind rane mai mari. Ca aceasta se nu se întâmple și ca sgărietura se treacă cu atât mai curând, e bine se o spălăm cu ceaiu de romanită și de mac, ear după ce le ștergem, le ungem cu puțin *collodium*.

Contra orbaltului la porci. De multe ori se ivesc casuri, când porcii sufer de așa numita boală a orbaltului. Boala aceasta se vindecă cu un medicament foarte ieftin și ușor de aplicat. Anume, când observăm, că porcul n'are poftă de mâncare,

semnul cel mai caracteristic al boalei, luăm carbol denaturat. Din carbolul acesta facem se iese gazuri, în următorul mod: luăm un vâtrariu de jar, ne ducem — se înțelege cu mare grijă — cu el la locul unde zace animalul închis în coteț, și turnăm preste jar fluidul cam în cantitate de 1½ lingură. Înainte de a face aceasta însă, închidem cotețul de toate părțile, ca gazul, ce se produce din atingerea carbolului cu jarul, se nu se împrăștie prea tare. Procedura aceasta o urmăm tot la două săptămâni odată, și e bine, că în timpul cât animalul bolnav e ținut sub tratament, se fie separat de ceilalți.

Zama de săpun și spălătură, ca mijloc de gunoie. Ceva curios, și la noi neobicinuit încă. În țara nemțască (Germania) de o vreme încoace se folosește la gunoiera grădinilor zama de săpun și de spălătură. Zama aceasta o adună Nemții economiști într'o gaură săpată în pământ și o lasă acolo până se începe se treacă în descompunere. Mijlocul acesta de gunoie s'a dovedit foarte priincios, mai ales pentru grădinile cu legumi. Astfel țelerul crește și se desvoaltă minunat în urma acestei gunoiri, asemenea pătrânjelul și morcovul, dar mai ales varza. Tot asemenea se poate întrebuința și la florării. Recomandăm acest mijloc de gunoie economilor noștri.

Cum se cunoaștem vârsta vacilor? Este lucru cunoscut, că neguțătorii de vite fac tot ce le stă în putință, ca vacile, ce le pun în vânzare, se apară cât se poate mai tinere. Cumpărătorii însă pot se cunoască etatea vacii de pe coarne. Nebăgând în samă, că la vaci putem se cunoaștem vârsta de pe dinți, aceasta se poate afla ușor și de pe coarne. Anume, până la etatea de 3 ani, pe coarnea vacilor tinere nu se poate vedea nici o inelatură. În anul al 4-lea însă se face jur împrejurul cornului o adâncime îngustă în formă de inel; în al 5-lea alta, și așa mai departe. Este adevărat, că neguțătorii de vite pot se face se dispară aceasta inelatură, prin aceea, că netezesc coarnea vacilor așa de tare, încât urma inelară dispăre; însă aceasta totuș n'o pot face așa de cu succes, încât se nu se poată observa de loc.

Mijloc de a cunoaște ouăle proaspete. Ouăle lasă se evaporeze prin porii coajei lor o cantitate de apă, care se evaluează la 3 sau 4 centigrame pe zi, astfel că densitatea lor scade fie-care zi și se poate vedea de câte zile sunt. Pentru aceasta se topește într'un vas cu apă destulă sare, pentru ca un ou proaspăt se nu poată cădea la fund, decât foarte încet. După ce s'a făcut aceasta se pun ouăle, ce vrei se încerci, în acel lichid. Dacă nu sunt proaspete, ci de mai multe zile, de 8 spre exemplu, vor fi perdut 24—32 centigrame de apă, cari vor fi fost înlocuite cu aer, sunt deci mai ușoare decât oul luat drept comparațiune, și în loc d'a cădea la fund, vor pluti pe apă. Dacă voiești se conserva ouăle, trebuie se le sustragi de sub acțiunea aeru-

lui. Mijlocul cel mai eficace este următorul: topești var în apă până ce se îngroașă lichidul. Când soluțiunea s'a răcit, o versi pe ouă până să acoper cu totul. Vasul, în care sunt, să păstrează într'un loc, unde temperatura nu variază.

Apel

La 17/29 August a. c. după amiază la 1 oară, tocmai pe când locuitorii comunei române „Feneș“ de lângă Zlatna, erau cu toții la câmp, ocupați cu seceratul cerealelor, din neabăgarea de samă a unei bătrâne muieri, s'a aprins un coșeriu de uscat poame, din care apoi s'a ridicat un foc puternic ajutat de un vânt teribil așa că în restimp de 2 oare a mistuit acest element furibund 38 case, supraedificate toate, care, recuise economice, fânul adunat precum și vestmintele, mobilierul din casă precum și cucuruzul de prin grădini în extensiuni de 810 jugere catastrale.

Sunt 38 familii române pe drum — lipsiți de toate în apropierea ernii. Nici o casă nu a fost asigurată!

Preotul Magda a suferit mult, căci i-a ars mobilierul, biblioteca și ceva parale, ce le mai avea.

Frații preoți români și onoratul public din jur și depărtare, pe calea aceasta sunt ferbinte rugați — a da mână de ajutoriu fraților noștri isbiți de nemiloasa soarte — colectând în favorul lor. Sumele adunate până la 1 Noemvrie a. c. să le trimită subscribului, pentru a le putea da comitetului comunal pentru împărțire între cei arși. Sumele colectate să vor cuita pe cale ziaristică.

Trâmboale, 21 August 1894.

Nicolae Motora
preot rom. gr. or.

Varietăți

Hirotesire. Prea Sântia Sa Părintele Episcop, *Nicolae Popea*, a hirotesit de lectori, Joi în ziua Nașterii maicei Domnului, pe elevii cursului III. de teologie: *Nicolae Bihoi*, *Valeriu Oprean*, *Iosif Serafin*, *Ioan Margineanțu*, *Alesandru Bărbon*, *Ioan Cerbu*, *Ioan Curuț*, *Ioan Ioanovicu*, *Martin Vernichescu*, *Ianăș Iurca*, *Dimitrie Popovicu* și *Petru Suciu*.

Procese de presă. Numărul proceselor intentate „Dreptății“ s'a urcat la 26. Pentru toate articolele incriminate a primit responsabilitatea parte ca autor, parte ca redactor responsabil D-l Dr. *V. Branisco*.

Fundațiune interesantă. Preotul *Nicolae Micluța* din Parța, îndemnând pe credincioșii săi premergându-le cu exemplu, a dăruit din al său zece (10) chible grâu, ear învățătorul de acolo *Avram Blaj*, care neavând nici sămănătură și neprimind nici bir în bucate, a cumpărat pre bani doauă (2) chible, numai ca și el să contribuie la înființarea unei fundațiuni de bucate în numita comună. Poporul român de acolo însuflețit prin cuvintele și faptele acestor doi demni conducători ai săi, urmându-le în 5—6 zile, contribui cu 80 chible = 40 cubule grâu, care după prețul destul de scăzut de azi, reprezintă o sumă de 232 fl. Aceasta fundațiune, are o dublă mențiune: nu numai va mântui poporul din mâinile șarlatanilor, dar preste 15—20 de ani va acoperi toate spesele culturale din numita comună, ușorând tot mai mult sarcinile poporului, cu atât mai vârtos că, poporul a promis a contribui în 2—3 ani consecuenți în cât să vor bucura de recoaltă suficientă.

Prețul grânelor este în timpul de față foarte slab în toate țările. Causa este a se căuta în împrejurarea, că dela 1891 încoace recoalta grânelor din toată lumea, luată la olaltă, a fost din an în an mai mare. Sunt însă doauă împrejurări, cari ne îndreptătesc a spera, că de astă-dată prețul grânelor va trebui să se urce. Mai întâiu este fapt, că anul acesta cucuruzul este foarte slab, atât în Europa, cât și în America, așa că în multe piețe cucuruzul se vinde astăzi cu preț mai mare decât grâul. A doaua cartofii, cari încă sunt socotiți, ca un principal articol de hrană, de-aseenea au fost anul acesta foarte slabi. Ambele aceste împrejurări fac a se spera cu încredere, că prețul grânelor va trebui să se urce. O foaie americană spune, că în acele părți mulți comercianți, cari până acum cumpărau cantități mari de cucuruz pentru îngrășarea vitelor, porcilor etc. au început acum să folosească pentru îngrășare și grâul, de oarece acesta este acum foarte efin, ear de altă parte s'au convins americanii, că grâul și cucuruzul amestecat la olaltă formează o hrană mult mai bună pentru îngrășat, de cum este de exemplu cucuruzul numai singur, ori grâul numai singur.

Literatură. În editura librăriei *H. Zeidner* din Brașov au apărut următoarele scrieri școlastice: *Istoria Ungariei și Elemente din istoria generală* pentru școalele poporale, de *Dr. Nicolae Pop*, fost conector, profesor și asesor consistorial. *Edițiune nouă*, revidată și îndreptată. Prețul 20 cr. — *Geografia Ungariei și Elemente din Geografia generală* pentru școalele poporale de același autor, edițiunea a șaptea revăzută și îndreptată, mai ales cu privire la date statistice de *Nic. Pilița*, profesor la gimnaziul rom. gr. or. din Brașov. Prețul 25 cr.

Au apărut: Cărți de rugăciuni pentru prunci: „*Poarta raiului*“ și pentru adulți: „*Calea cerească*“ edate de dl *Constantin Lucaci*, și se pot căpăta în deosebite ediții, mai mult ori mai puțin luxoase. Spre orientarea celor ce ar dori să le aibă, și bine ar fi să le aibă fiecare creștin român ce știe ceti, — amintim aci felurile ediții cu prețurile lor:

1. „*Poarta raiului*“ în ediție poporală, imitație de pele, cruce și gravuri aurite, călcăiu de pânză și margini

purpurii, va costa 20 cr. „Calea cerească“ în aceeași ediție 50 cr.

2. În ediție de mijloc, legătură în pânză, cruce, gravuri și margini aurite, va costa „Poarta raiului“ 1 fl. „Calea cerească“ 1 fl. 40 cr.

„Calea cerească“ se va mai eda apoi singură în următoarele ediții:

În legătură de pele Sagren, cruce, gravuri și margini aurite, va costa 2 fl. 30 cr.

În ediție de lux, legată în mătășă atlas, cruce, cornice și copcie de argint și margini aurite, va costa 2 fl. 80 cr.

În legătură de vison (barșon), cruce, cornice și copcie de argint și margini aurite, costând 3 fl. 80 cr.

În legătură de imitație de os de elefant etc. costând 2 fl. 80 cr.

În fine în legătură curat de os de elefant etc. costând 10 fl.

Toți cei ce doresc să aibă vre-una din aceste cărți în cutare ediție, se se adreseze: D. S. Părintelui *Constantin Lucaciu*, preot rom. în *Józsefháza p. Aranyosmegyes (Szatmár)*.

*

Max Nordau *Degenerare* traducere din franțuzește de R. Vermont și H. Streitmann. Fin de siècle — misticismul. București, Editura librăriei H. Steinberg strada șelari 18.

*

În editura Tipografiei „Aurora“ Andreiu Todoran a apărut de curând Tomul II din *Poveștile Bănățului, culese din gura poporului bănățan de George Cătană, învătătoriu. „Tata și fiul“* este una din cele mai frumoase poveste din acest al II volum.

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de învățătoriu la clasa a II-a dela școala reseriteană română din Rătișor, se escrie pre baza ordinațiunei consistoriale din 21 Iulie a. c. Nr. 924 Șc. concurs cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.“

Emolumentele sânt:

1. Salariu în bani gata 300 fl. v. a.
2. Pentru conferințele inv. și adunarea generală 10 fl.
3. Paușal scripturistic 5 fl.
4. Cortel liber cu grădină de legumi.
5. Un juger de pământ de arătură.
6. Dela fiecare înmormântare, la carea va fi pofit câte 30 cr.
7. Pentru purtarea agendelor scripturistice ale comitetului și sinodului parohial și compunerea socotelelor de cult și bisericești 15 fl.

Doritorii de a ocupa acest post își vor trimite recursele, adresate comitetului parohial și instruate cu documentele recerute, Oficiului protopresbiteral al Vêrșetului

în Srediștea mică via Vêrșet și se vor presenta în vre-o Duminecă sau sêrbătoare în s. biserică.

În combinare se vor lua numai recurenții, cari vor produce testimoniu de calificațiune cu calcul general bun.

[59] 2—3

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine *Mihaiu Juica* Ad. protop.

Concurs

Postul de învățătoriu la școala elementară comunală din comuna Iaz, cu limba de propunere română și magiară, este a se ocupa.

Emolumentele acestui post sunt:

1. Salariu 300 fl. și 5 fl. pentru scripturistică.
2. 24 metri cubici lemne de foc.
3. Cortel corespunzătoriu cu grădină de legumi.

Recursele provăzute cu timbrele necesare, elaborate în limba magiară și adresate cătră Înaltul Ministeriu reg. ung. de instrucțiune publică, până în 1 Octomvrie st. n. 1894, sunt a se înainta comitetului administrativ comitatens al Comitatului Caraș-Severin. Recurenții au a se presenta în persoană la Inspectorul șolariu reg.

Învătătoriuul denumit este totodată deobligat a funcționa și ca cantor, după ritul gr. or. român.

Iaz în 8 Septemvrie n. 1894.

2—3 [58]

Scaunul școlastic.

Concurs

Pentru întregirea definitivă a postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din comuna Petroman, se escrie concurs cu termen de recurgere de 20 de zile dela prima publicare în Foaia diecesană.

Emolumentele:

1. Salariu în bani gata 300 fl.
2. Pentru 12 metrii de lemne, din cari are a fi încălzită și sala de învățământ 38 fl. 40 cr.
3. Pentru conferență și scripturistică 10 fl.
4. Dela înmormântări unde va fi pofit 50 cr.
5. Cortel liber cu grădină de legumi de 1/4 de juger.

Doritorii de a ocupa acest post au se dovedească că au absolvat cel puțin 2 clase gimnasiale, reale ori civile, căci altcum nu vor fi candidați; cei-ce știu conduce și instrua corul vor fi preferiți; mai departe dorește comitetul parohial ca recurenții se se presinte în vr'o Duminecă ori sêrbătoare în s. biserică.

Recursul instruat conform stat. org. și regulamentului are a fi adresat com. par. și subșternut Prea On. Domn protopresbiter Ioan Pinciú în Ciacova. 3—3 [57]

Vincentiu Goți
preot, președ. com. par.

Mihaiu Luoșția
not. com. par.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Mersul trenurilor

pe liniile bănățene ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1. Mai n. 1894.

Timișoara — Orșova

Tr. acc.	Tr. d. pers.	Espr. or.	Tr. d. pers.	Tr. m.	Stațiuni	Tr. d. pers.	Espr. or.	Tr. d. pers.	Tr. acc.	Tr. m.
704 I. II.	703 I—III.	702 I.	726 I—III.	728 I—III.		725 I—III.	701 I.	707 I—III.	703 I. II.	727
2-25	7-00	1-30	8-30		Budapesta		2-10	6-30	1-25	—
5-58			11-35	6-25	Arad	9-44			3-44	10-55
8-02	5-25	6-47	6-15	9-40	Timișoara Iosefin	7-13	8-49	8-28	7-42	3-28
8-14	6-07		6-38	10-01	" Fabrică	7-00		8-15	7-31	3-12
8-49	6-57		7-26	11-21	Topoloveț	5-53		7-25	6-56	1-56
9-23	7-42		8-21	12-39	Lugoș	5-10		6-48	6-28	12-55
"	8-01		8-41	1-09	Gavoșdia	5-50		6-22	"	12-10
"	8-23		9-07	1-44	Cav. Sacul	4-28		6-02	"	11-39
10-25	9-10		9-33	3-55	Caransebeș	4-05		5-39	5-39	11-05
"	9-27			3-17	Cârpa			5-16	"	9-25
"	9-54			5-05	Slatina			4-57	"	8-43
"	10-09			5-27	Armeniș			4-45	"	8-16
11-16	10-22			5-55	Teregova			4-35	4-40	8-01
11-35	10-44			6-32	Poarta orientală			4-23	4-30	7-40
"	11-59			6-55	Cornia			4-01	"	7-08
"	11-13			7-14	Crușoveț			3-44	"	6-32
"	11-24			7-37	Iablanița			3-31	"	6-10
"	11-37			8-02	Mehadia			3-15	"	5-34
12-28	11-47	11-05		8-17	Băile erculane		4-35	3-02	3-21	5-12
12-30	11-59			8-39	Toplet			2-46	3-08	4-49
12-56	12-16	11-31		9-05	Orșova		4-05	2-25	2-51	4-10
1-20	12-40	11-45			Verciorova		3-40	1-09	2-19	
11-40	6-25	10-55	Sâmbătă		București		7-10	11-25	5-50	
		8-00	Luni		Constantinopol		Sâmbătă	2-00		

Timișoara — Baziaș (și Ciacova)

Tren de persoane			Stațiuni	Tren de persoane		
1702 I—III.	1706 I—III.	1704 I—III.		1701 I—III.	1705 I—III.	1703 I—III.
5-35	12-00	8-10	Timișoara Iosefin	7-32	3-17	8-59
5-58	12-24	8-32	Șag	7-09	2-53	8-34
6-13	12-39	8-47	Jebel	6-54	2-38	8-16
7-28	1-12	9-20	Ciacova	5-37	12-05	7-37
6-36	12-55	9-03	Voitec	6-35	2-20	7-47
6-53	1-15	9-21	Deta	6-22	2-07	7-34
7-16	1-39	9-42	Stamura	5-56	1-38	7-06
7-54	2-12	10-17	Vêrșeț	5-26	1-07	6-35
8-30	2-48	10-50	Iasenova	4-42	12-24	5-29
8-53	3-09	11-11	Biserica-Albă	4-22	12-04	5-09
9-11	3-27	11-29	Baziaș	4-00	11-40	4-45

Voitec — Reșița

Tren. mest.		Stațiuni	Tren. mest.	
3312 I—III.	3314 I—III.		3311 I—III.	3313 I—III.
6-50	9-10	Voitec	6-10	7-33
7-46	9-57	Gătaia	5-28	6-50
8-14	10-19	Moritzfeld-Șoșdia	5-11	6-23
8-33	10-36	Gherteniș	4-54	6-00
8-46	10-47	Jidovini	4-43	5-48
9-08	11-07	Bogșa-rom.	4-25	5-26
10-00	11-31	Bogșa-mont.	4-00	5-00
11-45		Reșița		2-30

Iasenova — Anina

Tren mestecat			Stațiuni	Tren mestecat		
3418 I—III.	3412 I—III.	3416 I—III.		3413 I—III.	3411 I—III.	3417 I—III.
	8-35	10-55	Iasenova	4-34	5-24	
	9-01	11-21	Iam	4-11	5-01	
	9-52	12-08	Răcăjdia	3-28	4-18	
6-45	10-50	12-40	Oravița	3-00	3-50	
7-17	11-21		Măidan		2-58	
8-08	12-03		Lisava		2-21	
9-18	1-13		Crașova		1-08	
9-56	1-51		Anina		12-15	
					7-40	
					7-11	
					6-32	
					5-19	
					4-30	

